

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 20, Nr 3/2016, tom III
Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Globalizacja i regionalizacja we współczesnym świecie

Agnieszka Piekutowska¹, Monika Fiedorcuk²

FEDERACJA ROSYJSKA JAKO KRAJ DOCELOWY MIGRACJI MIĘDZYNARODOWYCH³

Streszczenie: Konkurencja w zakresie przyciągania pracowników wysoko wykwalifikowanych, mająca miejsce na arenie międzynarodowej, rodzi m.in. pytanie o atrakcyjność Rosji jako kraju docelowego dla imigracji zarobkowej i możliwości konkurowania tego kraju z innymi państwami i regionami, jak USA, UE czy Australia. Celem artykułu jest ukazanie roli Rosji jako państwa docelowego imigracji zarobkowej. Realizacja postawionego celu wymagała analizy literatury naukowej oraz danych statystycznych ze źródeł rosyjskich, jak i międzynarodowych. Głównym wnioskiem z przeprowadzonych badań jest stwierdzenie, że Rosja nie stanowi silnej konkurencji w zakresie napływu pracowników wysoko wykwalifikowanych. Jednocześnie, uznanie za korzystnych migracji osób o niskich kwalifikacjach, może zmienić percepcję znaczenia imigracji zarobkowej dla gospodarki Rosji.

Słowa kluczowe: Rosja, Eurazjatycka Unia Gospodarcza, międzynarodowy przepływ siły roboczej.

Klasyfikacja JEL: F22, F29.

Wprowadzenie

W ostatnich latach w Federacji Rosyjskiej podjęto szereg zmian w kierunku większej otwartości na napływ obcokrajowej siły roboczej. W 2012 r. przyjęto nową

¹ Dr Agnieszka Piekutowska, adiunkt w Zakładzie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku.

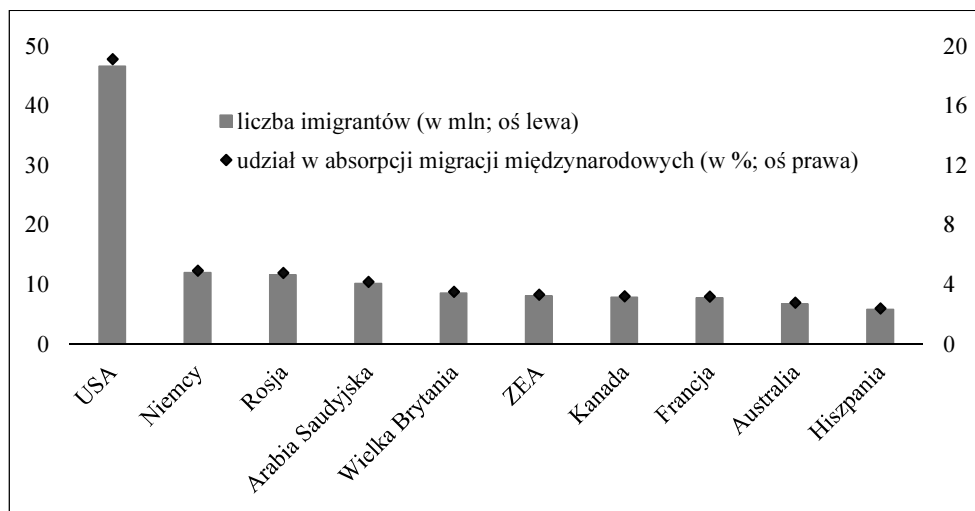
² Dr Monika Fiedorcuk, asystent w Zakładzie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku.

³ Artykuł został sfinansowany ze środków projektu badawczego „Ekonomiczne konsekwencje migracji na obszarze postradzieckim” (BMN-419, Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku).

Koncepcję polityki migracyjnej Rosji, a w 2014 r. powołano Eurazjatycką Unię Gospodarczą, przewidującą w ramach jednego z obszarów integracyjnych ustanowienie swobody przepływu osób. Przyjęte rozwiązania w polityce migracyjnej Rosji nie pozostają bez wpływu na inne regiony i kraje docelowe. Liberalizacja w zakresie dostępu migrantów do rosyjskiego rynku pracy wpisuje się bowiem w szerszy problem: konkurencji w skali międzynarodowej o napływ zagranicznej siły roboczej, w szczególności pracowników wysoko wykwalifikowanych. Celem artykułu jest ukazanie procesów migracyjnych na obszarze postradzieckim i ich konsekwencji w ujęciu globalnym w kontekście konkurencji o napływ pracowników wysoko wykwalifikowanych.

1. Skala i dynamika imigracji w Federacji Rosyjskiej

Liczba imigrantów w Rosji w 2015 r. przekroczyła 11,64 mln [UN 2016], co stanowiło 8,12% populacji kraju. W ujęciu globalnym (przyjętym w niniejszej analizie), Rosja zajmuje trzecie miejsce w klasyfikacji głównych państw docelowych dla migracji międzynarodowych, ustępując Stanom Zjednoczonym oraz Niemcom. USA stanowią kraj docelowy dla 19,13% migrantów międzynarodowych, Niemcy – 4,93% natomiast Rosja 4,78% migrantów (wykres 1, oś prawa).

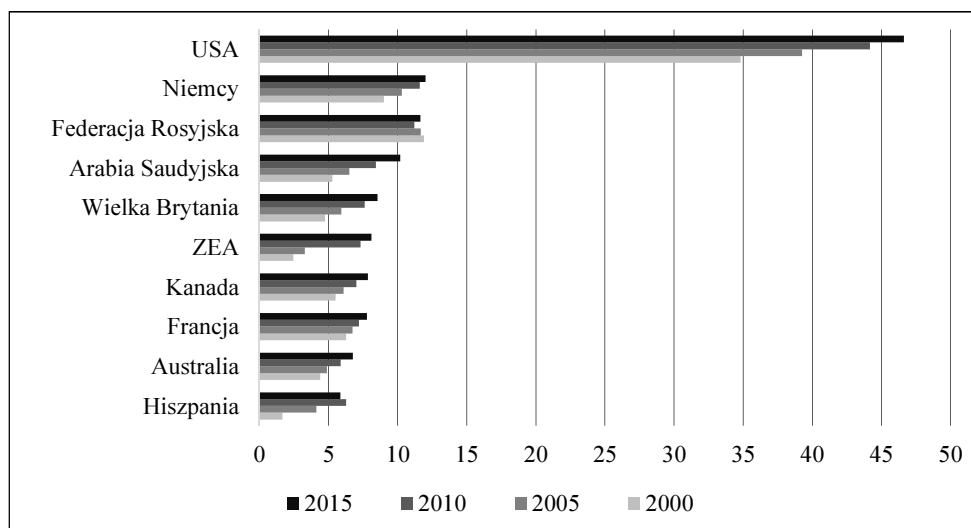
Wykres 1. Główne państwa docelowe dla migrantów międzynarodowych w 2015 r.

Objaśnienia: ZEA – Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [UN 2016].

Zmiany imigracji w głównych państwach docelowych (wykres 2), wskazują, że we wszystkich analizowanych krajach, z wyjątkiem Rosji i Hiszpanii, liczba imigrantów na przestrzeni lat 2000-2015 nieustannie rosła. Na przestrzeni 2000 i 2010 r. doszło do spadku liczby imigrantów w Rosji o 705 tys. Na skutek tego (łącznie z faktem wzrostu liczby imigrantów w Niemczech w tym czasie) Rosja w 2010 r. straciła

na rzecz Niemiec drugie miejsce w klasyfikacji głównych państw docelowych. W kolejnych latach liczba imigrantów wzrosła do poziomu 11,64 mln w 2015 r. Nie osiągnięty został jednak poziom z 2000 r., kiedy to liczba imigrantów wynosiła 11,9 mln.

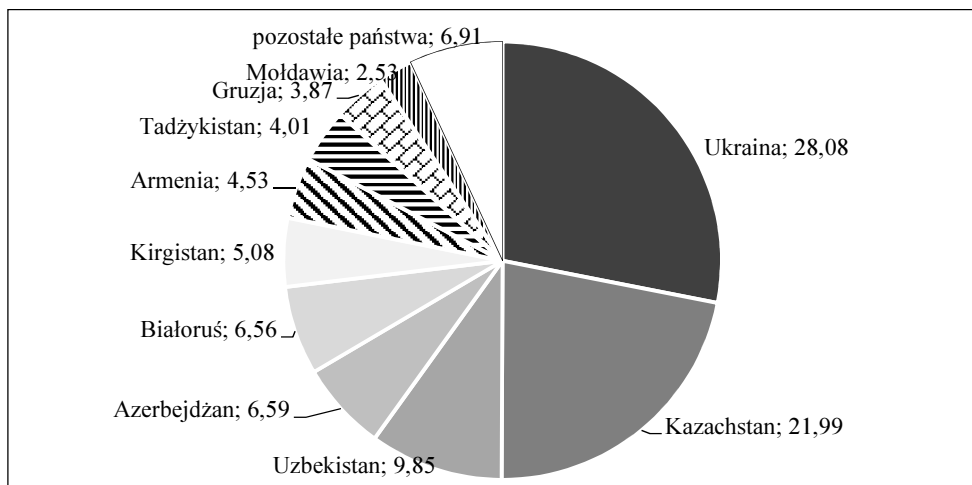

Wykres 2. Dynamika imigracji do głównych państw docelowych w latach 2000-2015
Źródło: Opracowanie własne na podstawie [UN 2016].

W ostatnich latach ma miejsce wzrost liczby imigrantów w Rosji, co wiązać należy z działaniami w kierunku liberalizacji w dostępie do rosyjskiego rynku pracy. W 2012 r. przyjęto koncepcję państwowej polityki migracyjnej Federacji Rosyjskiej do 2025 roku, a w 2014 r. podpisano Traktat ustanawiający Eurazjatycką Unię Gospodarczą. Podjęte działania stanowią odpowiedź na zapotrzebowanie Rosji na napływ obcokrajowej siły roboczej. Źródłem tego zapotrzebowania jest m.in. kryzys demograficzny. Już od 1992 r. rozpoczął się w Rosji trwały spadek rzeczywistej liczby ludności (bez uwzględniania migracji), który do 2012 r. wyniósł 13,2 mln osób. Z kolei systematyczny spadek ogólnej liczby ludności (z uwzględnieniem salda migracji) utrzymywał się w latach 1995-2008 i wyniósł 5,7 milionów osób [Rosstat 2015a, s. 15-16]. Niekorzystne zmiany dotyczą też liczby ludności w wieku produkcyjnym. Według spisów powszechnych, na przestrzeni lat 2002-2014 zmniejszyła się ona z 88,9 mln do 85,2 mln [Rosstat 2015a, s. 20-21]. Imigracja postrzegana jest jako kluczowe źródło kompensowania spadku liczby ludności Rosji. Według szacunków w latach 90. XX wieku i w ubiegłej dekadzie kompensowała od 50 do 80% rzeczywistego spadku populacji Rosji, natomiast w 2010 r. prawie całość spadku liczby ludności kraju [Рязанцев 2012, s. 114]. Imigracja ponadto stanowi źródło zaspokajania potrzeb rosyjskiego rynku pracy i jest konieczna dla dalszego rozwoju gospodarczego. Takie postrzeżenie imigracji znalazło swe odbicie w zapisach koncepcji państwowej polityki migracyjnej Federacji Rosyjskiej do 2025 roku [Концепция, art. 6.7].

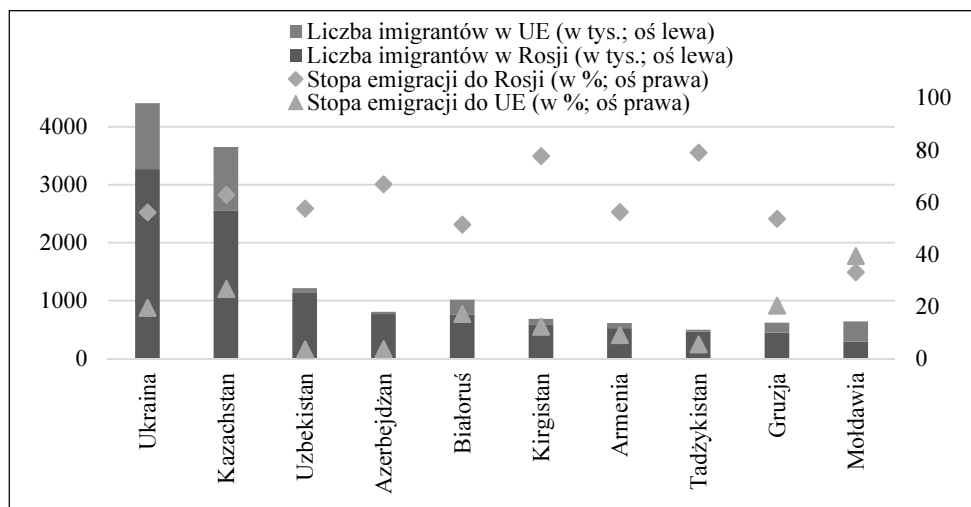
2. Rosja jako główny kierunek migracji państw byłych republik radzieckich

Analiza atrakcyjności Rosji jako kraju docelowego imigrantów wymaga, oprócz ukazania skali imigracji, również zbadania jej struktury geograficznej. Struktura imigrantów według państw pochodzenia wskazuje na istotną koncentrację napływu z byłych republik Związku Radzieckiego (wykres 3). Jak wynika z danych zaprezentowanych na wykresie 3, ponad 10,8 mln imigrantów (tj. 93%) przybyło w 2015 r. do Rosji z republik poradzieckich. Imigranci z Ukrainy (dominacja tego kraju jest nową sytuacją) i Kazachstanu stanowili przy tym łącznie 50,07% imigrantów.

Wykres 3. Imigracja w Rosji według państw pochodzenia migrantów (w %)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie [UNHCR 2015].

Wykres 4. Liczba imigrantów, stopa emigracji z państw WNP do Rosji i UE w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [UN 2016].

W rozważaniach nad konkurencją w zakresie przyciągania imigrantów warto zwrócić uwagę na fakt, że liczba imigrantów z prawie wszystkich krajów Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP), jacy migrują do Rosji, przewyższa liczbę imigrantów z tych państw do sąsiadującej w regionie Unii Europejskiej. Wyjątek stanowi Mołdawia (wykres nr 4).

Stopa emigracji (rozumiana jako odsetek emigrantów z danego kraju) do UE ustępuje dla analizowanych krajów stopie emigracji do Rosji (z wyjątkiem Mołdawii). W przypadku dziewięciu spośród dziesięciu państw, stopa emigracji do Rosji przekracza 50%, co oznacza, że pozostaje ona dla obywateli tych krajów głównym państwem docelowym.

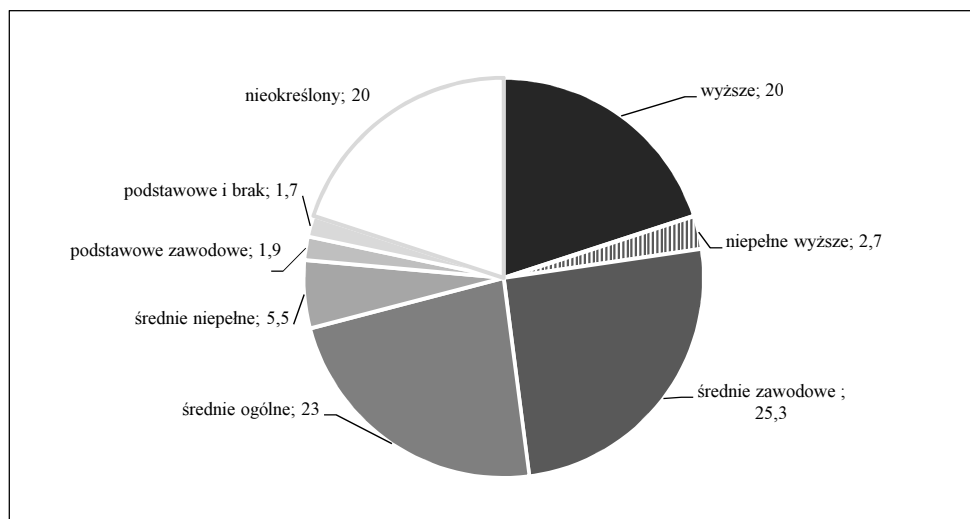
Liczne migracje obywateli państw byłego ZSRR (z wyjątkiem państw bałtyckich) do kraju będącego spadkobiercą dawnej metropolii wpisują się w koncepcję migracji poimperialnych, zgodnie z którą wysoką intensywność migracji pomiędzy dawnymi peryferiami a centrum wyjaśnia się istnieniem w przeszłości więzi imperialnych między nimi [Brunarska 2013, s. 39]. Jednocześnie jak wykazuje analiza Brunarskiej [2013, s. 46] czynnik poimperialny traci na znaczeniu w kształtowaniu ruchów migracyjnych w omawianym regionie. Istotnymi czynnikami determinującymi imigrację z państw byłego ZSRR do Rosji są bliskość geograficzna, zróżnicowanie płac oraz duża siła grawitacyjna rosyjskiego rynku pracy jako największego w regionie.

3. Struktura imigrantów w Rosji według poziomu wykształcenia

Jak wykazano w poprzednim punkcie, zdecydowaną większość imigrantów w Rosji stanowią obywatele państw WNP, stąd w dalszej części artykułu, jaka zostanie poświęcona strukturze imigrantów według poziomu wykształcenia, rozważania zostaną skoncentrowane na tej grupie imigrantów.

Jak wynika z analizy danych zaprezentowanych na wykresie 5, w strukturze imigrantów napływających do Federacji Rosyjskiej większość (tj. 54%) stanowią imigranci z wykształceniem średnim (zawodowym, ogólnym i niepełnym). Imigranci z wykształceniem wyższym (pełnym i niepełnym) stanowią 22,7% wszystkich imigrantów.

W latach 2012-2014 wydano w Rosji relatywnie najwięcej, w porównaniu z poprzednimi latami, pozwoleń na pracę dla zagranicznych wykwalifikowanych i wysoko wykwalifikowanych specjalistów – łącznie 406,5 tys. (wobec 4 mln zwykłych pozwoleń) [IEP 2016, s. 325; IEP 2014, s. 344]. Rok 2015 przyniósł znaczące zmiany w obszarze pozwoleń na pracę. Zniesiono bowiem obowiązek ich uzyskiwania dla obywateli z tzw. krajów bezwizowych (głównie należących do Eurazjatyckiej Unii Gospodarczej), co skutkowało spadkiem liczby wydawanych pozwoleń do 217 tys. pozwoleń dla obywateli zagranicznych (bez wysokich kwalifikacji) i 65,7 tys. dla zagranicznych wykwalifikowanych specjalistów.

Wykres 5. Struktura imigrantów powyżej 14. roku życia z państw WNP do Rosji według poziomu wykształcenia w 2015 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Rosstat 2016].

Warto podkreślić, że udział imigrantów z wykształceniem wyższym w Rosji jest niższy niż w innych, głównych regionach i państwach docelowych⁴. Przykładowo, w USA 31,4% imigrantów w wieku powyżej 25 lat posiada wykształcenie wyższe (pełne i niepełne) [Ryan i Bauman 2016, s. 2]. W Unii Europejskiej 31,5% imigrantów powyżej 25 roku życia posiada ten poziom wykształcenia [Eurostat 2016].

Z drugiej strony, Federacja Rosyjska pozostaje w grupie głównych państw wysyłających migrantów z wykształceniem wyższym. Na przestrzeni 2010 i 2011 r. liczba emigrantów z Rosji z wykształceniem wyższym wyniosła ponad 870 tys. [KNOMAD 2016, s. 10]. Jednak należy podkreślić, że w Rosji odsetek ludności z wykształceniem pomaturalnym (w wieku 25-64 lat) pozostaje na relatywnie wysokim poziomie - 54%. Jest to o 19 p.p. więcej niż średnia dla krajów OECD [OECD 2016]. Według danych Rosstat w 2010 r. 23,2% populacji posiadało pełne wyższe wykształcenie [Образование 2014, s. 33].

⁴ Na marginesie rozważań o obecnej konkurencyjności Rosji jako państwa docelowego dla imigrantów wysoko wykwalifikowanych warto wspomnieć o istotnych, historycznych doświadczeniach kraju, które sięgają co najmniej XV w. W 1470 r. na zaproszenie Wielkiego Księcia Moskiewskiego Iwana III do Moskwy przyjechał Aristotele Fioravanti, włoski architekt i inżynier, odpowiedzialny za dokończenie budowy cerkwi Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy. W wieku XVII miała miejsce liczna imigracja żołnierzy z zachodniej Europy rekrutowanych do walki podczas Wojny Smoleńskiej (1632-1634). Na początku wieku XVIII, za panowania cara Piotra I, imigracja specjalistów objęła już wszystkie dziedziny gospodarki. Ważnym przykładem jest otwarta w 1725 r. Akademia Nauk, w której wszyscy zatrudnieni naukowcy przez pierwsze dekady byli imigrantami, jako że do tego czasu Rosja nie miała żadnych uniwersytetów, z których mogła zrekrutować kadry krajową [Bade i in. 2011, s. 184].

Niższy udział imigrantów z wykształceniem wyższym w Rosji niż w UE czy USA można wiązać z popytem w Rosji na określone kwalifikacje oraz zmianami w strukturze zatrudnienia na rosyjskim rynku pracy. Zgodnie z wynikami badań V. Gimpelsona [2010, s. 14-15], w pierwszej dekadzie XXI wieku spadł udział pracowników wykwalifikowanych w grupie pracowników sektora przemysłu. Jak wynika z badań V. Mukomela [2013, s. 21-23], na rosyjskim rynku pracy nie występuje silny popyt na pracowników wysoko wykwalifikowanych. Od 2000 r. doszło na nim do istotnych zmian: miał miejsce znaczący spadek zatrudnienia w rolnictwie i produkcji na rzecz zwiększonego popytu na pracę w budownictwie, handlu czy usługach hotelarskich, w których to sektorach znajdują zatrudnienie pracownicy niewykwalifikowani. Zapotrzebowanie na zagranicznych pracowników tylko w sektorze budownictwa w latach 2012-2014 wynosiło w gospodarce rosyjskiej 30-34% ogólnego zapotrzebowania na zagraniczną siłę roboczą [IEP 2014, s. 343]. Warunki pracy w wymienionych sektorach wiążą się często z dłuższymi godzinami pracy, niższymi wynagrodzeniami czy niepewnością zatrudnienia, w związku z czym krajowa siła robocza jest niechętna do podjęcia zatrudnienia. Opisane zjawisko – wykształcenia wtórego rynku pracy – wskazuje na źródło kształtowania się popytu na niewykwalifikowaną obcokrajową siłę roboczą.

Sektorowa struktura zatrudnienia imigrantów i krajowych pracowników na rosyjskim rynku pracy różni się znacząco. W latach 2013-2014 50% imigrantów zatrudnionych było jedynie w dwóch sektorach – budownictwie oraz usługach. Z kolei w przypadku krajowych pracowników dominujące sektory to handel oraz przemysł przetwórczy (odpowiednio 18,5 i 14,8% zatrudnionych na początku 2014 r.), ponadto 43% zatrudnionych pracowało w takich sektorach, jak edukacja i nauka, usługi finansowe, administracja i ochrona zdrowia [Rosstat 2015b].

Brak popytu na wykwalifikowaną zagraniczną siłę roboczą wiąże się z kolejnym zjawiskiem – deprecjacją kapitału imigrantów z wyższym wykształceniem, którzy podejmują zatrudnienie niezgodne z ich wykształceniem. Zgodnie z badaniami V. Mukomela [2012, s. 13], przeprowadzonymi na próbie 4400 imigrantów w końcu ubiegłej dekady, 73% zmieniło profil aktywności zawodowej, a 60% zawód, funkcjonując na rosyjskim rynku pracy. Konieczność zmiany kwalifikacji w największym stopniu dotyczyła zawodów medycznych i pracowników z doświadczeniem pracy w edukacji.

Wnioski końcowe

Pod względem liczby imigrantów, Federacja Rosyjska zajmuje trzecie miejsce na świecie. O ile pomiędzy 2000 a 2010 r. doszło do spadku liczby imigrantów w Rosji, to w ostatnich latach odnotowywano wzrost w tym zakresie. W odpowiedzi na takie wyzwania, jak kryzys demograficzny, czy niedobory w pewnych sektorach rosyjskiego rynku pracy, podjęto szereg działań liberalizujących imigrację do Federacji Rosyjskiej. Jednocześnie imigrację do Rosji kształtują także czynniki wypychające w państwach wysyłających, głównie niższe wynagrodzenia.

Przyjęte w Rosji rozwiązania mogą wywierać wpływ na inne regiony docelowe migracji międzynarodowych, jednakże istotnego znaczenia nabiera nie tylko skala i dynamika imigracji, ale również jej struktura. Imigracja do Rosji charakteryzuje się przewagą osób o wykształceniu średnim, co wynika m.in. z braku wysokiego popytu na wysoko wykwalifikowanych pracowników rosyjskim rynku pracy, braku odpowiednich programów, przyciągających zagranicznych wykwalifikowanych pracowników, a także wysokiego poziomu wykształcenia rodzimej siły roboczej. Dodatkowo, badania wykazują, że znaczna część imigrantów z wyższym wykształceniem podejmuje w Rosji pracę poniżej swoich kwalifikacji. Biorąc powyższe pod uwagę, można wysunąć wniosek, że Rosja nie stanowi atrakcyjnego rynku pracy dla imigrantów wykwalifikowanych i w tym zakresie nie stanowi istotnej konkurencji z innymi regionami docelowymi.

Jednocześnie z początkiem XXI wieku zauważono korzystny wpływ napływu imigrantów niewykwalifikowanych na gospodarkę państwa docelowego [Stark i Wang 2001, s. 14] oraz rosnący popyt na pracowników niewykwalifikowanych. Zapotrzebowanie na pracę prostą w państwach wysokorozwiniętych wynika m.in. z procesu starzenia się społeczeństwa, czy kształtowania się w tych państwach dualnego rynku pracy, w tym wtórnego segmentu, na którym krajowa siła robocza nie chce podejmować zatrudnienia [OECD 2008, s. 126, 131-132]. Prognozy w wybranych państwach wskazują, że w kolejnych latach dojdzie do istotnego wzrostu popytu na pracę prostą.

Rosnące zapotrzebowanie na pracowników niewykwalifikowanych, w tym obcokrajowych może zmienić percepcję zmian migracyjnych w Federacji Rosyjskiej. W tym zakresie, imigracja do Rosji może być uznana za konkurencję w pozyskiwaniu zagranicznej niewykwalifikowanej siły roboczej.

Literatura cytowana

- Bade K. J., Emmer P.C., Lucassen L., Oltmer J. (Eds.), 2011. *The Encyclopedia of Migration and Minorities in Europe. From the 17th Century to the Present*. Cambridge University Press.
- Brunarska Z., 2013. *Współczesne migracje na obszarze poradzieckim przez pryzmat koncepcji migracji poimperialnych*. „Central and Eastern European Migration Review”, Vol. 2, No. 2, s. 39–54.
- Eurostat, 2016. *Population by educational attainment level, sex, age and country of birth, kod danych*: [edat_lfs_9912]. [ONLINE], Dostęp: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> [Odczytano 20 października 2016].
- Гимпельсон В. Е., 2010. *Нужны ли нашей промышленности квалифицированные работники? история последнего десятилетия*, Препринт WP3/2010/04 Серия WP3 Проблемы рынка труда, Москва.
- ИЕР (Институт экономической политики им. Е.Т. Гайдара) 2016. *Российская экономика в 2015 году. Тенденции и перспективы (Выпуск 37)*, Москва.
- ИЕР (Институт экономической политики им. Е.Т. Гайдара) 2014. *Российская экономика в 2013 году. Тенденции и перспективы (Выпуск 35)*, Москва.

- Концепция государственной миграционной политики Российской Федерации на период до 2025 года (утв. Президентом РФ). [ONLINE], Dostęp: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_131046/ [Odczytano 6 listopada 2016].
- KNOMAD - *Global Knowledge Partnership on Migration and Development. Migration and Remittances Factbook, 2016.* [ONLINE], Dostęp: www.worldbank.org/prospects/migrationandremittances. [Odczytano 29 października 2016].
- Mukomel V., 2013. *Labour Mobility of Migrants from CIS Countries in Russia*, „Central and Eastern European Migration Review”, Vol. 2, No. 2, s. 21-38.
- Mukomel V., 2012. *Labour Migration And The Host Country: Russian case*, CARIM-East Research Report 2012/31.
- Образование в Российской Федерации 2014. Национальный исследовательский университет “Высшая школа экономики”. [ONLINE], Dostęp: <https://www.hse.ru/primarydata/orf2014>. [Odczytano 7 listopada 2016].
- OECD, 2016. *Education at a Glance – Russian Federation.* [ONLINE], Dostęp: <http://www.oecd.org/russia/education-at-a-glance-2016-country-notes.htm>. [Odczytano 28 października 2016].
- OECD, 2008. *International Migration Outlook: SOPEMI – 2008 Edition.*
- Riazantsev S., 2013. *Russia Needs a New Migration Policy*, “Russian Politics and Law”, Vol. 51, No. 3, s. 80-88.
- Рязанцев С., 2012. *России нужна новая миграционная политика*, „Миграционные процессы”, Том 10, № 1(28). Январь-апрель, s. 111-116.
- Rosstat, 2016. *Численность и миграция населения Российской Федерации*, [ONLINE], Dostęp: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/publications/catalog/doc_1140096034906. [Odczytano 20 października 2016].
- Rosstat, 2015a. *Демографический ежегодник России 2015. Статистический сборник, Москва.* [ONLINE], Dostęp: http://www.gks.ru/free_doc/doc_2015/demo15.pdf. [Odczytano 6 listopada 2016].
- Rosstat, 2015b. *Обследование населения по проблемам занятости - 2015 год.* [ONLINE], Dostęp: http://www.gks.ru/bgd/regl/b15_30/Main.htm. [Odczytano 6 listopada 2016].
- Ryan C. L. i Bauman K., 2016. *Educational Attainment in the United States: 2015. Population Characteristics.* United States Census Bureau.
- Stark O., Wang Y., 2001. *Inducing Human Capital Formation: Migration as a Substitute for Subsidies.* “IHS Economics Series Working Paper” No. 100, s. 1-18.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs. 2016. *Trends in International Migrant Stock: the 2015 revision.* [ONLINE], Dostęp: <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates15.shtml>. [Odczytano 10 października 2016].
- UNHCR. 2015. *Global Trends 2015 (Annex Tables).* [ONLINE], Dostęp: <http://www.unhcr.org/global-trends-2015.html>. [Odczytano 13 października 2016].
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs. 2016b. *International Migration Report 2015: Highlights.* [ONLINE], Dostęp: http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf. [Odczytano 26 października 2016].

Abstract

Russian Federation as a destination for international immigrants

The international competition in attracting highly skilled workers gives rise the question of whether Russia is an attractive destination for immigration? Can Russia - in this area – compete with other countries and regions as USA, EU, Australia? This article aims to reveal the role of Russia as the host country. The realization of this goal required an analysis of the literature and statistical analysis from Russian as well as international resources. The main conclusion of the study is that Russia cannot be treated as a strong competition in the scope of the influx of foreign-born professionals. At the same time, the recognition of the migration of low-skilled workers as a favourable - can change the perception of the importance of immigration to Russia.

Keywords: Russia, Eurasian Economic Union, the international movement of labor.

JEL Classification: F22, F29.